
Валентина РУДЕНЬ
(Дніпро, Україна)

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ: ШЛЯХИ ТА МЕТОДИ

Ціннісні орієнтації – це система переконань, ідеалів і установок, які визначають поведінку та світогляд людини. Для майбутніх спеціалістів ці орієнтації мають особливе значення, оскільки формують основу їхньої педагогічної діяльності та впливають на взаємодію з дітьми, колегами і батьками.

У сучасних умовах підготовка майбутніх вихователів вимагає не лише оволодіння професійними знаннями та навичками, але й формування ціннісних орієнтацій, що забезпечують їхню готовність до роботи в освітній сфері. Розвиток професійних та моральних цінностей у студентів педагогічних спеціальностей сприяє їхній успішній інтеграції в освітню систему та забезпечує якісне виконання майбутніх обов'язків.

Професійно-ціннісна орієнтація майбутнього педагога, як зазначає Т. Белан, є різноманітною особистісною системою цінностей, яка визначає ставлення студентів до майбутнього викладання та допомагає майбутнім фахівцям реалізуватися у професійній діяльності та досягти високого рівня професіоналізму [1, с. 105]

Для майбутніх вихователів важливо не лише сформуванню, але й постійно переглядати та вдосконалювати свою систему цінностей. Це допоможе їм бути ефективними, емпатійними та відповідальними професіоналами.

Студенти з високими цінностями, такими як любов до дітей, прагнення допомогти, бажання зробити світ кращим, проявляють більшу мотивацію до навчання та професійного зростання. Вони частіше шукають можливості для саморозвитку, відвіду-

ють тренінги, семінари, активно беруть участь у практичних заняттях.

Ціннісні орієнтації визначають підхід вихователя до взаємодії з дітьми. Наприклад, якщо студент цінує індивідуальність та розвиток кожної дитини, він буде використовувати методи, які сприяють розвитку самостійності та критичного мислення. Цінність співчуття та розуміння допоможе вихователю створити атмосферу довіри та підтримки.

Формування та розвиток ціннісних орієнтацій є ключовим аспектом підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти. Сучасні підходи та методи, що включають інтеграцію теоретичних знань з практичним досвідом, дозволяють ефективно впливати на формування професійних і особистісних цінностей студентів. Упровадження сучасних форм і методів які сприятимуть розвитку ціннісних орієнтацій майбутніх вихователів, забезпечить їм необхідні знання, навички та установки для ефективної професійної діяльності.

На нашу думку, провідне місце серед сучасних методів які сприятимуть розвитку ціннісних орієнтацій майбутніх вихователів, забезпечить їм необхідні знання, навички та установки для ефективної професійної діяльності, належить проєктній діяльності.

Розглянемо декілька прикладів проєктів, спрямованх на розвиток навичок співпраці, лідерства, творчості та соціальної відповідальності.

«Маленькі лідери»

Мета: Розвиток лідерських якостей та командної роботи.

Опис: Студенти створюють мінігрупи і планують та проводять різноманітні заходи для дітей у закладах дошкільної освіти. Кожна група відповідає за певний аспект проєкту, наприклад, організацію ігор, творчих майстер-класів або спортивних заходів.

Результат: Студенти набувають навичок організації, планування та роботи в команді, а також вчать брати на себе відповідальність.

«Еко-садочок»

Мета: Формування екологічної свідомості та навичок співпраці.

Опис: Студенти розробляють проєкт із впровадження екологічних практик у дитячому садку, наприклад, створення міні-городу, проведення занять про природу, сортування сміття або виготовлення іграшок з вторинних матеріалів разом з дітьми.

Результат: Розвиваються навички співпраці, творчого мислення та соціальної відповідальності, а також підвищується екологічна обізнаність дітей.

«Творча майстерня»

Мета: Розвиток творчості та креативності.

Опис: Студенти організують серію творчих майстер-класів для дітей, де вони можуть навчитися малювання, ліплення, театрального мистецтва або рукоділля. Діти працюють в групах, що сприяє розвитку співпраці.

Результат: Розвиток творчих здібностей, уміння працювати в команді та керувати групою діяльністю.

Прикладом творчого проєкту, де студенти можуть розкрити свої цінності через мистецтво, літературу чи інші форми самовираження, може бути проєкт під назвою **«Галерея цінностей»**.

Мета: Надати студентам можливість виразити та обговорити свої цінності через різні види творчості, такі як мистецтво, література, музика або театр.

Опис: Студенти створюють індивідуальні або групові творчі роботи, які відображають їхні цінності, переконання або особисті принципи. Це можуть бути картини, скульптури, поезія, короткі оповідання, музичні композиції або театральні мініатюри. Після створення своїх робіт студенти організують виставку або презентацію, де кожен має можливість представити свою роботу та пояснити, які цінності вона відображає.

Результат: Проєкт сприяє розвитку творчих здібностей, критичного мислення та вміння висловлювати свої думки та цінності. Студенти вчаться розуміти різні точки зору, поважати індивідуальність кожного та знаходити спільні цінності в різноманітті.

Приклад командного проєкту, де студенти можуть працювати разом, обмінюючись цінностями та ідеями, може називатися **«Книга цінностей»**.

Мета: Розвиток навичок співпраці, спільного прийняття рішень та обміну цінностями й ідеями в команді.

Опис: Студенти об'єднуються у невеликі групи, щоб створити розділи «Книги цінностей», яка відображатиме їхні спільні цінності, переконання та життєві принципи. Кожна команда отримує завдання створити одну або кілька глав, які можуть включати різні види матеріалів: есе, оповідання, ілюстрації, вірші або фотографії, що відображають їхні цінності. Ця книга в кінцевому результаті має відображати різноманітність поглядів та спільні цінності всієї групи.

Результат: Цей проєкт допомагає студентам розвинути навички спільної роботи, навчитися обмінюватися думками та цінностями, приймати спільні рішення та працювати над єдиним проєктом. Крім того, «Книга цінностей» стає матеріальним відображенням їхніх спільних зусиль і може бути використана для подальших обговорень та рефлексії.

Такі проєкти стимулюють критичне мислення, креативність і співпрацю, а також допомагають студентам сформуванню чіткого розуміння власних цінностей і того, як вони впливають на їхню професійну практику.

Практичні заняття повинні передбачати активізацію ціннісної свідомості студента. Необхідно робити акцент на розробку сценаріїв різних педагогічних ситуацій для практичного застосування цінностей, організацію дебатів та групових обговорень на етичні та педагогічні теми, обговорення життєвих ситуацій, аналіз особистих цінностей, проведення тренінгів на розвиток самосвідомості та навичок управління власними емоціями та поведінкою.

Ми вважаємо, що практична підготовка майбутніх вихователів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми бакалаврату і відіграє ключову роль у формуванні професійних та ціннісних орієнтацій. Реальний досвід допомагає майбутнім вихователям випробувати свої цінності на практиці, побачити їхній вплив на дітей і на власну роботу. Важливо заохочувати студентів до участі у науково-дослідницькій роботі, вивченні педагогічних концепцій, що допоможе глибше зрозуміти та обґрунтувати свої ціннісні орієнтації.

Забезпечення системного підходу до навчання, активна участь у проєктній діяльності та постійний розвиток професійних і особистісних навичок формують у студентів цінності, які допоможуть їм ефективно взаємодіяти з дітьми, колегами і суспільством загалом.

Цілком погоджуємось із твердженнями Г.В. Борина, що Український класичний університет має бути надійним осередком формування фахових компетентностей та особистісно-професійних якостей майбутніх педагогів, кузнем світоглядних переконань згідно з ієрархією цінностей суспільства та майбутньої професійної діяльності [2. с.8]

Отже ціннісні орієнтації вихователя впливають на його підхід до роботи, вибір методів виховання та взаємодію з дітьми. Розуміння та розвиток цих орієнтацій є ключовим аспектом професійної підготовки майбутніх вихователів, здатних ефективно працювати на рівні європейських стандартів, готових постійно удосконалювати свій професійний рівень

ЛІТЕРАТУРА

1. Белан Т. Проблема формування професійно-ціннісних орієнтацій у психолого-педагогічній літературі. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. 2020. Вип. 8 (164). С. 132–135
2. Борин Г.В. Академічна доброчесність сучасного освітнього простору закладу вищої освіти: творчий аспект. *Академічна доброчесність: виклики сучасності* : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 03.04.2023 – 12.05.2023 р.). 2023. С. 8.
3. Будник О., Михайлишин Г., Кондур О., Рідей Н. Діагностика управлінсько-квалітологічної компетентності здобувачів освіти у закладах вищої освіти. *Open educational e-environment of modern University. Спецвипуск «Нові педагогічні підходи в STEAM освіті»*. 2019. С. 32–43.